По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 9 (163). Львів, субота 13. січня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

Громадський Вістник

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

РЕДАКЦІЯ И АДМИНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 7500 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації

Ціна примірника 200 мп.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 12. січня 1923.

„Сензації“ Орган „Пяста“, а тіснійше означуючи польського „людового“ посла Бриля „Курєр людови“ в ч. 63. з 10. ц. м. містить вельми „сензаційну“ вістку під написом: „Митрополит Шептицький за федерацією з Польщею“. Уважаємо вказаним в цілости подати її до відома нашому громадянству на доказ повного помішання понять в польському таборі та на доказ недостачі хоч би примітивного почуття відповідальности у деяких наших одиниць, що гортуються біля розкладового тижневика: „Слово“.

„Курєр людови“ пише: „В українських добре поінформованих колах сьогодня оповідають: „Урядові“ представники галицьких Українців зрозуміли, що конечно треба найти якийсь „modus vivendi“ з польською державою, фактичним посідачем „Східної Галичини“. Перед святами Різдва Христового відбулася в Данцігу нарада між висланцями о. арх. Шептицького і вісленцями Петрушевича — мабуть навіть оба були особисто — і на тій нараді постановлено, що треба старатися о здобуття якоїсь „федерації“ з Польщею. Відповідні інструкції прийшли теж до голови Українського Народнього Комітету адв. д-ра Володимира Бачинського. Той отже старався о витворення відповідного настрою серед Українців, тим більше, що зближувався український зїзд у Львові, скликуваний щорічно в часі свят Христового Різдва. Тимчасом проти д-ра Бачинського виступили як найострійше о. пралат Кувпцький, ред. Будзиновський (відомий антипольський маняк), д-р Студинський і инші. Вони закинули д-р Бачинському (як звичайно в Українців) зраду. Декотрі навіть закидували, що він доніс польській поліції про зїзд, через що його уneможливив. Одначе скликаний на пятницю мин. тижня міжпартійний суд признав всі закиди безпідставними і ствердив, що д-р Вол. Бачинський ділав згідно із вказівками „з гори“. Ми є цікаві на дальший розвиток подій. Польське громадянство, як все — так і тепер, з тугою, але і з спокоєм чекає згоди“.

Тільки „Курієр людови“. Стверджуємо, що ціла ця відомість, від початку до кінця — є ординарною видумкою, обчисленою на роздвоєння нашого загалу, є отже схоплена з повітря і ані на йоту не відповідає найменшим припущенням. Та з другого боку мусимо теж ствердити, що ці сензаційні фантазії вже від кількох днів з ріжними додатками і в своєрідних комбінаціях кружляли між одиницями, згуртованими біля „Слова“. Яким чином вони дісталися на стовпці „Курер-а людов-ого“ — це вже — розуміється — велика тайна.

Від чотирьох тижнів на сторінках „Слова“ явно і під фіговими листками йде неперебірчива, калюмніяторська кампанія проти національного проводу. Після загальної інтродукції прийшла черга на особи і „документи“, зроджені з особистої пімсти, злоби і меняцтва. З розмислом пущено в край, в національний організм значну дозу отрути, захитано (слід то з натиском зазначити) довірям деяких безкритичних одиниць і гуртів і як на замовлення викликано марево розкладу і взаїмної боротьби, збільшено й поглиблено і так вже загальну нервозність.

Спершу з фурією накинулося „Слово“ на д-ра Вол. Бачинського і ред. Федорцева, якраз після того, як національний провід виявив небувалу енергію і справді подиву гідну самопосвяту. І саме тоді, немов на замовлення наших ворогів, ad maiorem gloriam нашого противника, людці — що до недавна сиділи в мишачих дірах, грали для себе самих ролю великих патріотів за печею, і тільки від часу до часу продовжували традицію анархії по заулках, взялися до „роботи“. Девіза: calumniare audacter...! стала імперативом їхніх душ, підложем їх мозків. Та — видно — мало їм було кинути ганебні підозріння на двох людей. Мабуть за мало „поважно“ це виглядало. Треба було [illegible] дібности... і до цілого фантастично-калюмніяторського каламбуру долучено вельмишановну особу о. митр. Шептицького. Пущено в рух сплетню, що о. митрополит був навіть у Баршаві, опісля віділав з конкретними пропозиціями до Відня. Навіть Рим втягнено в цю комбінацію. Одним словом, мовляв — робиться велика політика, в яку є втаємничені пп. редактори „Слова“ і їм подібні.

Привичні до партійної карности, ми до сього часу мусіли згідно з вказівками й постановами кермуючих партійних установ на деякий час здержатися з розправою проти пожалування гідного, розкладового калюмніяторства „Слова“ і його прихильників. В тій своїй постанові руководилися ми ще й иншими зглядами, а саме: не хотіли у цей важкий час обтяжувати українського громадянства полемічною боротьбою, тай не допускали можливости, що серед нашого загалу найдеться стільки некритичних людей. Тепер одначе мусимо взятися до вияснювання „неясностей“.

Отсе вже четвертий рік преса трудової партії стоїть на сторожі прав українського народу, у важкій оборонній боротьбі відбиває ворожі наступи, змагається з ворожими силами.

Народні болі і страждання, кривди і дошкулювання, освітлення всіх подій постійно находили у нас найживійший відгомін. Ми не ховалися за піч в найчорніійші дні, не ухилялися від ніяких консеквенцій, тільки вірно й непохитно стояли на позиції, на яку покликала нас воля відповідних народних установ. День в день відзивалися ми до нашого громадянства, навязуючи тісні нитки довіря, спорозуміння і співпраці з читачами. І в цій прикрій добі нічого не вимагаємо від нашого громадянства, тільки того довіря, яке ми маємо до нього

Сучасний мілітаризм.

Ця стаття є переповідженням статті Льойда Джорджа, що появилась в „N. Fr. Presse“ з 6-го ц. м. — Ред.

Раз сказав мені марш. Фош, що німецька армія з 1914 року була на його думку, по величині й організації, вишколі та озброєнню, найкращою, яку колинебудь бачив світ. Щож таке сталося, що рушило цю армію з місця? Багато писалось і казалось про ґенезу великої війни й про відповідальність за величезну катастрофу. Адже ніхто ніколи не вірив, що причиною війни було вбивство архикнязя; одні пояснювали, що довели до цього останні висновки всенімецької мрії про панування над цілим світом, — инші знову казали, що приводом до війни був страх Німців перед зростом російської могучости. Але справжнє зясування причини війни дає вислів славетнього французького маршалка. Як довго не оцінюється у цілій її повноті сути факту, ствердженого марш. Фошем, — так довго вся ота дика ... завірюха з липня 1914 року є незрозумілою. Як би німецька армія не була кращою за французьку й російську армію, і як би кожний німецький старшина не був переконаний про вищість німецької воєнної машини над всіма її суперниками, тоді й не було би війни, без огляду на те, щоб там кайзер, дипльомати й політики не казали, робили чи думали робити.

Кожна нація має свої пляни, які сягають дуже високо; але вона не зважується здійснювати їх звернувшись проти своїх сусідів, коли наглядне рязико є надто велике. За те почуття своєї переваги є для націон. змагань постійним товчком до політики легкодушности, захланности, зарозумілости у свойому патріотизмі. Чим довше і солідніше знайомитися з подіями липня 1914 року, тим трівкійшим стає враження, що мимі керманичі держав, що розпочали війну, з острахом зупинялись перед проваллям, та що навпаки військові організації поза тими заляканими статистами нестримно перли вперед. Воєнні фльоти є передусім оборонною зброєю: вониж самі не всилі заняти жадної столиці в світі, здобути й анектувати країну. Але армії є руками, що цупко хапають. Величезні армії завсіди вели до агресивної політики. Ніяка нація не всилі опертися фатаморгані легкого тріюмфу, як що вона, нація, має перед очима цю оману на протязі двох ґенерацій.

Висновок ясний: щоби запевнити світови мир, то народи мусять зменшити свої бойові сили. Без роззброєння умови, договори й порозуміння не мають значіння; вони є паперовою валютою дипльоматії. Отут саме криється тайна, чому всі приятелі мира не мають спокою, коли бачать, як держави кують щораз нову зброю, начеб переганялись у тому, а одночасно покликувались на пусті слова й підписи, щоби втримати на поводах нестримний натиск військових організмів. Статистичний огляд теперішніх армій легко може викликати переляк. Европа не зрозуміла науки війни; вона радше витягла цілком протилежний висновок з неї. Сьогодні стоїть під зброєю більше людей, ніж у 1914 році і то без якогонебудь оправдання чи пояснення, для яких тоді були підстави. Перед війною державні діячі могли на парляментарний лад пояснити військовий буджет, звернувши увагу на загрожені кордони. Німеччина й Австрія тримали на поготові великі армії тому, що їх границі були виставлені на атаку двох великих мілітарних держав, які зобовязались іти спільно на випадок війни. Франція і Росія робили це саме, бож Німеччина мала найстрашнійшу армію в світі й на випадок війни могла рахувати на поміч з боку чималої воєнної сили австрійської держави. І заєдно Австрія як Франція мала до діла з непевним чинником трьохміліонової італійської армії. Але після війни не існують ті виправдуючі мотиви. Дві великі мілітарні держави Середньої Европи щезли. Німеччина, яка перед війною мала в мирний час 800.000 війська й резерви, які рахувались на міліони, має сьогодні всю армію на 100.000 душ, себто приблизно одну третину польського війська. Жахливі німецькі воєнні засоби, які на протязі чотирьох літ у порох стирали міста й села північної Франції, є або зруйновані, або розсіяні по містах і селах побідників. Австрійську армію, яка в 1913/14 рр. рахувала свої сили мирного часу на 420.000 вояків і запасові частини від двох до трьох міліонів вишколених мущин, зредуковано до невеличкої жмінки 30.000 мужви. А проте Франція тримає сьогодні під зброєю 736.000-ну армію та г... вших 2 чи 3 міліони вишколених запасових частин. Вона збільшує й розвива

Пр. 5/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Громадський Вістник“ число 2 (156) з дня 3. січня 1923. в артикулі під заголовком 1) „Засудження Невядомского“ а) в уступі від слів „Невядомскі“ до „правиці“, б) в уступах від слів „моральні“ до „говорити“, в) в уступі від слів „але“ до кінця артикулу, 2) „Українці в Америці“ а) уступ між словами „вони“ і „говорять“, б) уступ між словами „народности“ і „від ноги“. 3) „Суд над душегубцем президента Нарутовіча“ в уступі від слів „по переслуханню“ до „для справи“, 4) „З Тухолі“ в уступі від слів „не можна“ до кінця артикулу містить в собі в уступах 1 а, б, в, 2 а, б, знамена проступку з § 302 з к., ad 3 в, провин з § 308 з к., ad 4) злочину з § 87 з. к. узнав доконану 2.I. 1923. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видавно думші § 493. процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторов тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Ль..., дня 9. січня 1923.

(Підпис нечиткий.)

свою воздушну фльоту, начеб ось тільки що очікувала якогось наїзду. В 1914 р. Франція мала всього біля 400 аероплянів, нині має їх 1152. Але числа є мало що вартні, обєм, сила і мета машини має значіння. Під 1152 аероплянами є бомбомети з руйнуючою силою, про яку в 1914 р. ще ніхто не мріяв. Якщо людське божевілля спровадилоб ще одну війну, то ці приготування віщують поганий характер майбутньої борні. Одна єдина нова воздушна бомба має стільки вибухового матеріялу, що 100 бомб старого зразка. А величина машини і бомб зростає з року на рік. Куди воно доведе? І на віщо все воно?

Де ворог? Де небезпека, яка вимагає таких великанських військових підготувань? Ніоден сусід Франції не має сьогодні армії, котра дорівнювала-б четвертині французької. Німеччина не дає вже ніякого оправданого претексту. Населення Німеччини відповідає населенню Польщі, Румунії, Югославії і Чехословакії взятих разом, але її армія ледви сьомій части всіх військових сил оцих чотирьох країв. Сама тільки Румунія з її 15 міліонами мешканців має в двічі більше військо ніж та, на яке Німеччині з її 60 міліонами населення дозволяє версайльський договір. Німецької молоді вже не вільно мілітарно вишколювати, німецький военний матеріял знищено, а арсенали й фабрики піддано точній контролі союзних старшин, щоб таємно не вироблювано нового военного матеріялу. Сімоттисячної армії аж забагато, щоб Німеччині не дати підвестися.

Друга могутня армія в Европі не російська. Тяжко отримати певні дані про Росію. Тумани, що підіймаються з цього нездорового політичного й економічного багна, затемнюють та закривають всякий розслід. Статистики про військо змінюються відповідно до осіб, які їх цитують. Останні, самими Росіянами подані цифри говорять про 800.000 мужа. Це дає на папері таку могутню збройну силу як французька. Але події останніх літ показали, що російська армія добра лише до оборони, а ні до чого при наступі. Вона не має ні транспортових засобів, які потрібні для її рухливости, ні артилерії, яка грізною робить армію в наступі. Польська інвазія в 1920 р. була комедією і як лише Поляки вздобулися на найслабший опір, большевики втікли назад у свої укріплення навіть не стріляючи підчас своєї втечі до своїх переслідувачів. Стан російських арсеналів і фабрик є під большевиками такий, що ніяка спроба виеквіпувати армію не може вдатися. Російська армія не оправдує ніяк сьогоднішніх надмірних зброєнь в Европі.

На ділі Европа цілком перелякана найновійшими своїми досвідами і як кожна переляканa людина не слухає розуму, а хапає за засоби, які тільки погіршують те зло, з якого зродився переляк. Мілітаризм спричинив сучасні терпіння і, щоб охоронитися в майбутньому перед подібним нещастям зробився ще більше мілітаристичний ніж коли. Кожна мала держава наїжилася зброєю, щоб відперти напасників. Між тим ніодна країна в Европі не покриває своїх видатків за виїмкою Англії з її поменшеною армією й фльотою. Але за помічю позичок і емісії банкнотів навіть найменші державки роблять можливим удержувати більші армії, ніж ті, якими командував Фридрих Великий, чи Людовик XIV. у своїх найкращих чзсах. А кошти нинішних зброєнь не стоять уже в ніякому відношенню до результатів.

Франція — під деякими оглядами найбагатша країна в Европі — виказує все ширшу рису в своїх фінансах, яку треба затикати папером. Дефіцит росте без уваги на цю обставину, що велика часть армії стоїть у Німеччині і, що німецький додаток до відшкодувань покриває значну частину видатків на величезну армію.

Велику частину довгів треба приписати на рахунок видатків на відбудову знищених областей, але утримання такої великанської армії не мало завинило в задовженню.

Господарське видужування Европи опізнюється ізза видатків на новий мілітаризм.

Старий континент обіруч кидає военним собакам цей хліб, яким повинні живитися діти. Прийде день, коли ці собаки у зухвалому здичінню нападуть на дітей і розірвуть їх.

Без заголовка*).

(Докінчення.)

Постійний відплив народнього майна за границю впадає на всіх великим тягаром і навіть польському населенню керманичі польської держави не є в силі винагородити цих втрат, хоч друкують міліярди паперових грошей — що дають посідачеви право купувати матеріяльні добра „на кресах" від національних „меншостей". І інтендатура військова, і державні урядники, і робітники в промислових округах Польщі одержують за ті марки що раз менше реальних цінностей. Через те ростуть домагання робітників до фабрикантів, урядників до держави, фабриканти і купці і „звйонзки" ріжного рода домагаються нових кредитів, а ціла державна машина і цілий державний народ кричить о нові міліярди. Та кождий ново-видрукований міліярд затикає значно меншу діру чим попередний і чим раз більша скількість підприємств всякого рода індивідуальних і спілкових, а навіть державних мусить вирікатися легко одержуваних кредитів і жадати за свій продукт заплати відповідної до дійсно вложеного власного капіталу і праці. Ще скорше дійшов до цього зрозуміння селянин, особливож український, якому марки приносили постійно лише втрату. І ось загальне явище: в джерелі продукції продукт виходить дорощий, чим той, що вже в обігу. Це наслідок чимраз загальнійшого стремління до цього, щоби ціна товарів відповідала коштови продукції і нормальному зарібкови продуцента без огляду на поміч держави.

В численних випадках а навіть в деяких цілих галузях продукції покутує ще цей погубний вплив легко здобуваних польських марок і унеможливлює здорову калькуляцію. Але він стається чимраз менший — відповідно до цього, як зменшується вартість марки. Фабрики і підприємства, що мусять спроваджувати сирівці або готові товари із заграниці, перші зачали ціну продажі обчислювати прямо в чужій постійній валюті (в долярах, фунтах штерлінґів а навіть в чеських коронах) як нпр. текстильні фабрики, фабрики виробів з заліза і сталі, спроваджуваної з Чехії і т. д. не говорячи вже про купців, що торгують заграничними товарами.

Богато з цих купців і фабрикантів щойно при порівнанню своїх запасів побачили в цілій наготі своє зубожіння. Деякі з них, що зачинали працю лише кредитом в польських марках таки мають тепер більше, чим на початку, але це дотичить в першій і найбільшій мірі осіб з пануючої державної нації.

Всеж таки круг пошкодованих через польську марку зростає чимраз більше і бере верх бажання, щоби виміна матеріяльних дібр відбувалася після їх дійсної вартости, а не під деструктивним впливом обезвартненого паперового гроша. Инша річ, чи і як порадить собі з цим польська держава, чи не схоче держатися дальше випуску марок або заступити їх чимсь подібним. Над цим будуть сушити собі голову всі бувші польські міністри фінансів, які мають цими днями віхатися до Варшави на конзиліюм і вирішити якийсь радикальний лік для пацієнта...

*) Наголовок цієї економічної статті підпав вгора, як неблагонадійний, конфіскаті пана прокуратора. — Ред.

МИХАЙЛО ВОЗНЯК.

Перед ювилеєм української книги.

(Докінчення.)

За марні лепти бідної вдови вдалося Федоровичеви нарешті уладити першу українську та взагалі першу у Львові друкарню й надрукувати Апостола. На щось більше лепта бідної вдови не вистарчала. Тому від марта 1575 р. перейшов Федорович на службу кн. Константина Острозького до Дерманя а пізнійше до Острога, де надрукував знамениту островську Біблію, закінчену 1581 р. Після того вернув Федорович до Львова, де затроював його життя великий довг, що тяжів на друкарні, заставленій одному Жидови. Серед журби за друкарню й закінчив своє високоідейне життя 16 (6) грудня 1583 р. Поховано його при василіянськім монастирі св. Онуфрія у Львові. Ще в рік смерти заводив нове друкарняне письмо, за що обіцяв свому помічникови Гриневи велику суму 200 золотих. Не бажав багатства, хоч „и много стѣкалося", не прикладав туди серця, але волів перетерплювати всякі біди, щоб не змарнувати таланту. Полишив по собі повнолітнього сина переплетчика Івана й инших малолітніх дітей, а на друкарні величезний на ті часи довг 1500 золотих, коли увесь його маєток можна було оцінювати на 2500 золотих, себто на суму, за яку можна було тоді купити 600 волів.

Федоровичеву друкарню викупив у Жида львівський епископ Гедеон Балабан при помочи львівського братства й вона стала підставою пізнійшої знаменитої друкарні ставропигійського братства у Львові. В грамоті, яку видав Балабан 1585 р. в справі викупна друкарні, читаємо, що по смерти Федоровича „знашлися таковые купчикове, хотѣвши оные усѣ матрецы и приправы друкарскіе купити, а до московское земли с панствъ его королевское милости вывезти, скарбъ особливый загубити изъ шкодою немалою церквамъ божимъ и всему православию закону святаго греческаго. Ино я ужалившися таковое шкоды, абы той скарбъ до чужеи землѣ не выношался, хотячи тыжа послужити въ томъ Господу Богу и всему православному христіанству, чинячи повинности своеи епископской досыть, хотяй же не маючи на то доходовъ, но надѣючися на Господа Бога а на православныя христіаны, купили есмо тые всѣ приправы друкарскіе, до друкарнѣ належачие, ... за полторы тисячи золотыхъ весполокъ с паны мещаны львовскими"... Окремий на це призначений чернець їздив по епархії з грамотою та збирав складки на викуп друкарні. Біднійше міщанство й біднійші священики помогли також Федоровичеви уладити друкарню й видати Апостола.

В лютім 1924 р. промине 350 літ від часу появи першої української книги й першої книги у Львові взагалі. Це свято загальноукраїнського значіння важне в першій мірі для західноукраїнських земель: і для тих, для котрих Львів був культурним осередком, і для тих, на котрі Острог як культурний осередок кидав своє ясне проміння. Тому свято української книги повинно випасти дуже врочисто на всіх українських землях по цім боці безодні, викопаної в Риві.

Добра книга, ширення освіти при помочи доброї книги, це одна з підстав державности тих народів, котрі вибороли її для себе. А що говорити про поневолені народи? Коли їм не поможе жаден зовнішній чорт, коли покажуться за слабими всякі нитки внутрішньої організації, шлях освіти не обдурить ніколи й певно заведе до наміченої цілі. Для великих цілей треба виховати націю. Події 1918 й 1919 р. показали, що наша інтелігенція (на загал, не у виїмках) показалася більше незрілою ніж народні маси, які в крайнім разі булиб під примусом сповнили національний обовязок, коли не добровільно.

Щоб свято української книги гідно випало, треба добре зорганізувати його й такою організацією повинно зайнятися Т-во „Просвіта".

Правда, в протиставленню до Федоровича їй досі „удобно єсть раломъ и сѣменъ житныхъ сѣяніемъ время живота своего сокращати" замісць тільки „мѣсто житныхъ сѣменъ духовная сѣмена по вселеннѣй разсѣвати" (властиво найкраще лишити це спеціяльним институціям), правда, ще й багато иншого не дає їй іти виключно до тієї мети, котру вона має в самій своїй назві, але з усіх наших інституцій і що до старшинства й що до ідейної близькости до високоідейного основника українського друкарства Просвіта має безумовно першенство покермувати недалеким ювилеєм української книги. Може приготування до будучого свята приневолять освітніх діячів нашого краю звернути Просвіту тільки на шлях ширення просвіти при помочи друку, книгарень, бібліотек і живого слова.

Як не специяліст в уладжуванню свят я не піддаю ніякої програми, лишаючи це будучій організації покликаній до цього. Звичайно таким святам товаришать усякі видання, що популяризують подію й ідею, відчити, академії, вистави, в данім разі вистава всеукраїнського друкарства й зокрема львівського українського друкарства, видавничі анкети тощо. Правдоподібно наші наукові інституції постараються про історію українського друкарства й бібліографію українських стародруків. Малоб також велике виховуюче значіння для грядучих поколінь, колиб при котрімсь із наших національних музеїв заснувати окремий „Музей української книги", куди увійшлиб усі українські видання в своїй первісній формі після виходу на світ.

Одначе найважнійша справа це поширення культу книги, в першій мірі доброї української книги, серед українського громадянства західних українських земель. І хоч яка тверда й непривітна дійсність, мене не хоче покинути півсонна новорічна мрія, що зматеріялізоване маєтне українське громадянство дасть приступ до своїх зледенілих сердець теплим промінням ідеалізму, без якого не осягнути нам нашої найвищої мети. І згаданий зворот зазначиться на культі книги під проводом Просвіти, що видаватиме кілька серій книжок для усіх верств українського народу, освідомляючи робітничі, селянські й міщанські маси й виробляючи свідому цілі справжню українську інтелігенцію. Божий ювилей першої української книги, який припадає на 1924 р., це заразом ювилей поширення освіти при помочи книги й тим самим велике свято Просвіти, яка зрозуміє нарешті свою назву й мету.

*) В першу частину цієї статті вкралися такі більші друкарські помилки: 3. ст. 1. шп. 19 р. здолу [illegible] просто реєстри", 2. шп. 19-20 [illegible] має бути „в сьогоднішнім св[illegible].

Очевидно, є ріжні можливости, як учить історія валюти деяких европейських держав: Чехії, Австрії, Совітської Росії, але для загалу населення, яке працює і продукує, цікаві дві можливости: або Польща перестане випускати непокриті паперові гроші без огляду на це, чим буде дальше покривати свої державні видатки, і тоді ціни матеріяльних дібр уложаться на основі коштів продукції і природного попиту і подажі, а також праця (а не приналежність до одної нації) буде відповідно до цього винагороджувана, або то само прийде понад голову польської марки, як природний наслідок упадку її вартости і впливу, чого признаки вже й тепер дуже наглядні.

Для українського населення, яке за цілий час істнування польської марки не користало з тих хаотичних відносин, які вона викликала, яке в остаточнім висліді було змушене віддати масу тяжкою працею витвореного народнього майна в руки тих, що користали в якій небудь формі з державних польських кредитів, субвенцій і концесій — обі послідні можливости являються на час теперішнього стану значним облекшенням долі.

Можність жадання і одержування дійсної вартости за свою працю і за свої продукти забезпечить принайменше в части від теперішніх нерівномірних данин на річ польської держави і суспільности, дасть нам змогу працею і ощадністю відбудувати наше економічне життя, привернути силу наших інституцій, притягнути до праці у нас чужий капітал та ощадности наших емігрантів і станути до боротьби економічних сил, в якій в рівних політичних обставинах той бере верх, хто працює, продукує і заслугує на довіря, а таким є наш нарід.

С. Г.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. мк. 40.000.

Велика Україна.

Ліквідація варшавської совітської місії.

В близчі дні в звязку з загальною ліквідацією окремих українських совітських представництв має бути переведена ліквідація українського варшавського посольства. Україну буде репрезентувати російське посольство. Шумський в наслідок цього виїздить з Варшави.

Комуніст про вивіз збіжа за кордон.

Російським комісаріятом продовольчих справ вироблений законопроект про вивіз за кордону 300 мілїонів пудів збіжа, який був розглянутий й принятий ВЦІК.

При обговоренню цього проєкту на пленумі ВЦІК представник миколаївських робітників комуніст Романчук виступив з промовою, в якій між иншим заявив слідуюче:

„Коли я і мої товариші по партії у перше ознайомились з цим проєктом він лише викликав у нас веселий настрій... Я не знаю може бути в ситій Москві можна писати проєкти про вивіз, але нас, в колись багатій, а тепер голодній Херсонщині не тільки не можна серіозно говорити про це, але я би сказав навіть небезпечно питати про це думки селян, а особливо міських робітників. За державною роботою, на партійних засіданнями автори проєкту забули про чисельно голодних на нашому, колись багатому полудні... Проєкт про хлібний вивіз, який був одержаний нами перед виборами в совіти, дуже й дуже причинився до провалу нашої партії на виборах по цілому полудню Росії і на Україні... Робітники і матрози Миколаїва формулували цей проєкт, як крадіж останнього шматка хліба у голодного робітника й тут же постановили не випускати ані одного зерна з елеваторів... Наркомпроду замісць того, щоб брати готовий хліб з елеваторів, треба було би подбати про збереження того продподатку, який тепер лежить на станціях прямо під дощем і якого зберегти комісаріят харчових справ очевидно не вміє. Від імені робітників Олександрівського вузла, катеринославських майстерень, маріюпільського, херсонського і миколаївського портів заявляю, що про жадний вивіз не може бути й мови. А коли накажуть вивозити, буде недобре. І без того працьовник є озлоблений. І без того селянин притаївся й так само нагромаджує злобу. Не треба доводити до крайности".

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

В польському освітленню.

Систематичні конфіскати, які падуть на нас як руйнуючі удари з боку польської прокуратури за найслабший хочби прояв критичного відношення до розпучливого стану, в якому найшлася наша країна під сусідською займанщиною, принуджує нас в багатьох випадках промовчувати річи, які самим своїм істнуванням кричуть о пімсту до неба.

Та на скільки наші жалі і закиди слушні і оправдані, говорять голоси, які нераз до нас підіймаються з ворожого нам польського табору, де часами впаде гірке слово автокритики на тему „Так далі бути не може".

Отсе перед нами 64. число львівського „Курієра Людового" з дня 11. ІІ. м., де ...

Похід Франції на Німеччину.

Відозва президента Еберта до німецького народу.

Німецький президент Еберт видав відозву такого змісту: Громадяне! Опираючись на військову перевагу, чужинці поповнюють насилля над німецьким народом. Політика насильства, яка продовжується від хвилини заключення мира, тепер топче ногами права людини, руйнує основу нашого промислу і джерело праці, відбирає хліб німецькому робітникови. Виконання всіх зобовязань є для Німеччини абсолютною неможливістю, а мимо того, Німеччина старалася двигати весь тягар воєнних коштів. Тепер доводиться нашій батьківщині стерпіти чужинецький наїзд. Німці! Будьте терпеливі, спокійні і міцні в почуттю правди, аж до дня, коли поверне право і свобода. Уряд доложить всіх зусиль, щоби ваше горе зменшити і час окупації скоротити. Віримо, що німецька любов до вітчини переможе все і знищить всі ворожі пляни і заміри. Утримайте на дальше німецьку гідність і справедливість.

Берлін, 3. січня 1923.

Президент: *Еберт.*

Канцлер: *Куно.*

Льойд Джордж про окупацію Рур.

Льойд Джордж у своїй телеграмі до одної англійської газети твердить, що Поанкаре до тепер зірвав уже 3 конференції в справі репарацій. Французька політика є недоцільня, бо кошти окупації будуть перевисшати її здобутки; окупація Рур є звичайною провокацією, бо думати, що воєнною акцією осягнеться намічену мету, є безглуздям і нісенітницею. Трудно зрозуміти, як міг політик рішитися на такий нерозумний крок.

Акція Бельгії.

Премієр бельгійських міністрів Тені в промові заявив, що бельгійська армія візьме участь в окупації німецького терену. Він впевняє, що акція бельгійського уряду не є актом мести, але необхідним засобом приневолити Німеччину виповнити свої зобовязання.

Становище французької преси.

Синдикат французької преси скликав загальні збори, на яких обмірковувано спільну акцію преси, загальний її напрям підчас окупації німецьких земель. На зборах журналістів промовляв Поанкаре. Його промову перевивано окликами: „Чи нова війна? „Остаточно ухвалено, що преса буде подавати тільки інформації про акцію французької армії, одержані безпосередно від уряду. Утворено також нове пресове бюро.

Генеральний страйк в рурському басейні.

„Гайис" пише, що робітники усіх фабрик в рурському басейні ведуть енергічну акцію для проголошення генерального страйку, на знак протесту проти французької окупації.

Окупація розпочалася.

Як доносять з Берліна французька армія заняла Ессен і посувається що раз дальше; 35 тисяч Французів вже стануло на німецькій землі. Панують настрої аналогічні до настроїв з 1914 р.

Чи райхсвер вицофано?

З Берліну пишуть, що вістки про вицофання німецьких війск т. з. „райхсвер" з рурського басейну, не відповідають дійсности, бо німецьких війск в тому басейні не було взагалі. Неофіціяльні вісти стверджують факт, що Німеччина збільшує свої мілітарні сили над Реном.

Англія на роздоріжжю.

На засіданню англійського кабінету міністрів рішаються на днях такі питання: 1) Чи Англія має протестувати проти французької окупації; 2) Чи Англія має усунути свої війська з над Рену; 3) Чи Англія має взяти участь в дальших засіданнях репараційної комісії.

Німеччина протестує.

Німецький уряд виготовив протест на адресу усіх держав і народів світу, в справі французької окупації німецьких земель.

Транспорти французьких окупаційних військ.

До тепер над береги Рену прибуло 49 потягів з французькою піхотою, кавалерією і артилерією, а на днях має прибути ще 29 потягів. Загальна кількість тих транспортів виносить 50 тисяч війська.

Опінія Американця.

Американський представник, висланий до Німеччини для провірки її економічного стану, зложив звіт, в якому стверджує, що німецька держава дійсно не в силі виконати своїх зобовязань, що сплати воєнних коштів мусять бути відложені на дальший речінець.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу: „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. мк. 5.000. Жертводавці понизше 500 мк. будуть оголошені поіменно!!

„Шліть жертви на будову памятника на могилі Льва Бартошевича Пов. Товариства Кредитового „Віра" в Раві Руській.

Льозанська конференція.

Виміна полонених.

На засіданню субкомісії предложено звіт з акції над виміною полонених. В тій справі вже осягнуто повне порозуміння Греції з Туреччиною.

Справа патріярхату.

На останньому засіданню льозанської конференції Ісмет Паша заявив, що Туреччина годиться на удержання грецького патріярхату в Константинополі, але під умовою, що функції будуть обмежуватися до справ чисто релігійних.

Справи меншостей.

Засідання комісії для справ національних меншостей мало характер спокійний; вирішено всі справи окрім питання амнестії і обовязку військової служби національних меншостей в Туреччині.

На вістрю меча.

На черговому засіданню льозанської конференції союзні держави мають поставити Туреччині ультиматум, яке Туреччина має приняти, або ні. В другому випадку конференція буде зірвана

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим сплатити передплату за наш часопис в Банку Чесьних Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас про відомити листівкою. — *Адміністрація.*

жінку Зиту а на випадок її смерти архикнязя Максиміліяна. Документ заосмотрений печатками з короною св. Степана.

Італія гарантує за австрійську позичку.

З Відня доносять, що італійський король підписав декрет, в силу якого Італія гарантує за частину австрійської позички.

Союз Народів і Туреччина.

На найблизшому засіданню Ради Союза Народів має бути вирішене питання приняття Туреччини в члени Союза Народів.

Санітарні справи совітської Росії.

В комісії гигієни при Союзі Народів зложено звіт про санітарні відносини в Росії. Сконстатовано, що епідемії в совітських республиках зменшилися, голод панує тільки на Кримі і північному сході Росії.

Грецькі настрої.

„Маїн" пише, шо в Атенах і в цілій Греції панує загальне бажання мира. Сама думка про продовження війни стратила популярність. Грецький уряд на перекір загальній опінії має замір вислати нові військові відділи на кордони уважаючи, що війна мусить продовжуватися.

Економічна конференція.

З Гельсінгфорсу доносять, що фінське міністерство закорд. справ обмірковує нову програму економічної конференції прибалтійських держав. Конференція малаб відбутися з кінцем цего місяця.

Клопіт французького уряду з комуністами.

Дня 9. січня в Парижі відбулася конференція представників ріжних міністерств французького уряду в справі боротьби з комуністами. В конференції взяв участь Поанкаре.

Італійсько-югословацький конфлікт занічений.

З Риму пишуть, що конфлікт між Італією і Югославією викликаний головно договором в Рапальо, вже полагоджений корисно для обох держав. Уряд Муссоліні запевнив Югославію, що Італія не має ніяких ворожих замірів супроти своїх сусідів.

Із соціялістичного руху.

Дня 5. січня в Кольоні відбувся зїзд організаційного комітету, який приготовляє конгрес всіх трох інтернаціоналів для їх обєднання. Конгрес мав би відбутися в Гамбурзі. Провідником зїзду вибрано Вандервельда. Ухвалено скликати конгрес, який має скасувати всі три інтернаціонали, а утворити новий, до якого належалиб всі соціялістичні організації світа.

Боротьба в Ірландії.

Правительственні війська оволоділи одним із островів провінції Лонгфорд і полонили залогу. Вбитих є чотири повстанці.

Мобілізація в Адріянополі.

Часописи довідуються про іменування в Адріянополі турецького губернатора та про покликання під оружя всіх мужчин турецької національности, здібних до зброї, від 18 літ. Мужчини инших національностей можуть звільнитися від бранки заплатою відповідної грошевої такси.

Греція позволила транзит з Югославією.

В Берліна доносять, що Греки перервали транзитовий рух із Югославією.

Ліквідація німецького майна в Італії.

Переговори в справі ліквідації німецького майна в Італії закінчилися; розділ майна між обидвома державами розпочався 1. січня.

З польських справ

„Направа Річипосполитої".

Агенція Всходня доносить, що конференція в справі направи скарбу відбувається серед настрою глибокого зрозуміння поваги положення. Всі присутні свідомі того, що направа скарбу є рівнозначна з направою Річипосполитої. Дискусія має характер виключно річевий, не було в ній ні субєктивізму, ні полеміки. Присутні мають враження, що висліди нарад будуть дуже позитивні і, що вони не заведуть надій польського громадянства, покладених на цю конференцію.

Галецкі міністром внутрішних справ?

„Слово польске" доносить із Варшави, що там появилися чутки, будьто ген. Сікорскі задумує уступити з посту міністра внутрішних справ і віддати його Галецкому, бувшому делегатови для Галичини, теперішньому краківському воєводі.

Тернопільський воєвода.

„Хвіля" доносить із Варшави, що тернопільським воєводою іменовано теперішного лодського воєводу д-ра Гарапіха.

„Національні меншости" в сенаті.

„Слово польске" доносить: Засідання сенату, яке відбудеться 11. ц. м. заповідається дуже бурхливо. Має відбутися на ньому дискусія в справі „національних меншостей", підчас якої Українці й Жиди будуть обороновувати думку, що українська мова повинна бути допущена підчас нарад у сенаті.

Пілсудскі про методи політичної боротьби в Польщі.

„Курієр польскі" поміщує друге інтерв'ю з Пілсудским. Пілсудскі навязуючи до свого вискаву, що брехня є підставою політичної думки в Польщі, говорив: „Не кажу, що це явище є загальне і, що ціла Польща будує свої політичні погляди на брехні. Та всетаки це явище є настільки поширене в Польщі, що сплітка, жарт, чи видумка можуть мати в нас незвичайну сугестивну силу так серед освічених, як і неосвічених кругів громадянства. З цим явищем я стрічався як начальник держави. Заінтересування моєю особою проявлялося якраз у поширюванню такої безліч брехливих а смішних видумок про мене, що це дає мені повне право говорити, що брехня є часто поважною підставою політичного думання у нас". Тут Пілсудскі навів ряд таких сплетень як ось: що він будьто зарядив був мобілізацію підчас кризи кабінету Поніковского, що він будьто втік із Варшави підчас наступу большевиків, що будьто здобував Вільно, щоб стати великим князем литовським, що він будьто несе на собі вину за затяжність війни в Східній Галичині о Львів, хоч винеч у цьому випадку той, хто з досконало вишколованими військами сидів у Франції підчас того, як Львів боронили безбройні й незорганізовані добровольці. „Вісло політичних понять 1918 р. був льоґічний абсурд і неморальна політична думка, яка намагалася затерти почуття відвічальности, без якого всяка будова держави нетрівка. Всі ці факти доказують легкість, із якою в нас приймається брехню за підставу політичної думки і політичних осудів про людей та події. В таких умовах легко створити положення, в якому всяка річева арґументація є незвичайно тяжка".

Signa temporis.

„Пшеґльонд вечорни" подає сензаційні дані про ендецькі терористичні організації в Познані, які поставили собі за ціль убивати впливових представників лівих партій. „Пшеґльонд" заявляє, що в його руках є чорні лісти, зладжені цими організаціями. Вбивство Нарутовіча було для них несподіванкою й перешкодою здійснення їхніх плянів. Далі пише „Пшеґльонд", що не подає подробиць, щоб провідникам організації не дати змоги затерти сліди.

В Лодзі вибух страйк, зорганізований професійними союзами. Не прилучилися до нього робітники зорганізовані в „Праці", Н. П. Р. і Х. Д.

У премієра явилася депутація союза державних урядовців, жадаючи підвисшення платні за січень, бо ізза дорожнечі з теперішних платень урядовці не в силі вижити. Делегація звертала увагу на обурення серед урядовців.

Реформа податків.

Внесений до сойму законопроєкт реформи доходових податків має на меті: 1) підтягнути податки, ухвалені в квітні 1922 р. до висоти, яка-б відповідала покупній силі марки, яка з того часу впала потрійно, чи почвірно; 2) звільнити від доходових податків тих, чиї доходи в 1922 р. не дійшли до 2 міліонів мп. Це звільнення угляднює перші усього малу земську посілість, яка за те буде вплачувати грунтовий податок у передвоєнній висоті. Відсотки податку на підставі законопроєкту ростуть відповідно до зросту доходів. І так: дохід у висоті 12—13 міл. оподаткований на 5·3 відс., дохід 120 міл. уже на 25 відс.

Рівночасно внесено законопроєкт реформи грунтових податків. На підставі цього проєкту грунтові податки і всякі додатки до них будуть від 1. січня ц. р. 40 разів більші ніж досі.

ТЕЛЄГРАМИ.

Відкликання нім. посла з Парижа і Брукселі.

Берлін. (ПАТ.) Німецького посла в Парижі д-ра Маєра телеграфічно візвано кинути Париж. Подібне поручення одержав нім. посол в Брукселі д-р Ляндсберг.

Німеччина не ручить за безпеку членів міжсоюзн. комісії.

Віден. (ПАТ.) „Н. Вр. Жри." з Берліна: Німецьке правительство заявить міжкоаліційній комісії контролі, що не може більше гарантувати безпечеиства французьких і бельгійських членів комісії. У відповіди французькому і бельгійському правительству заявить німецький уряд, що від сьогодні не буде доставляти річевих достав.

Похід французьких військ.

Есен. (ПАТ.) Французька кавалерія і піхота перейшли сьогодні границю области Рур і посуваються дальше вперед. До Мільгайма прибув французький генерал зі своїм штабом.

Есен. (ПАТ.) Дісельдорф виглядає на військовий табор. Всі школи і бюрові будинки повні війська. Все напливають нові транспорти військ усіх родів оружя. Військові власти реквірують самоходи, а колиб їх не доставлено, власників ставитиметься перед воєнний суд, а самоходи сконфіскується.

Передні франц. стежі в Ессені.

Ессен. (ПАТ.) Передні стежі французьких військ прибули тут сьогодні о год. 9·30 рано.

Заява до пасивного опору.

Віден. (ПАТ.) „Н. Фр. Пр." з Берліна: Берлінська преса взиває населення Поруря ставити пасивний опір аж до оконечних границь.

Поворот американських військ.

Вашінгтон. (ПАТ.) Правительство Зед. Держав відкликало американські війська з Надренії. „Нюз Еґенсі" подає, що військовий транспортовець Ст. Міґіель дістав приказ відплисти з Н. Йорку до Европи, щоби вабрати ці війська. Американські сили в Надренії числять около 1500 жовнірів.

Похід Литви на Клайпеду.

Клайпеда (ПАТ.) В звязи з литовською акцією, яка змірає до зайняття областей Клайпеди, проголошений маніфест підписаний б. членом комітету для визволення меншої Литви. Комітет іменував дир. Зіманайдіса президентом Клайпеди. Краєву раду і директоріят знесено. Державний замах, сказано в маніфесті, є правний і справедливий.

Клайпеда (ПАТ.) По донесенням „Мемелер Дампфботе" добровольчі литовські відділи є 10 км. від Гейдекруга, а на північ Литви є під містом Колятом.

Клайпеда (ПАТ.) Коаліційні власти в Клайпеді вислали часть тут. французької залоги автами на клайпедсько-литовське пограниче. Відїхав тамтуди також вис. комісар.

Берлін (ПАТ.) Вольф. „Мемелер Дампфбот" в Клейпади: Литовці обсадили часть Байори на клайпедсько-литовській границі на півн. від Клайпеди. Зачувати, що правильні литовські війська перейшли границю на зах. від Байори й посуваються в півд. напрямі на Клайпеду.

Антанта висилає воєнні кораблі до Клайпеди.

Клайпеда (ПАТ.) Вольф. По відомленням „Мемелер Дампфботе" у вис. комісаріяті заявлено, що антанта вишле до Клайпеди воєнні кораблі, щоби помагати окупаційним військам.

РІЖНІ ВІСТИ.

Союз Франції, Італії і Бельгії.

Італійська преса доносить, що незабаром буде заключений французько-італійсько-бельгійський союз проти Німеччини. Бельгійський король Альберт підчас своєї візити у Міллєрана запевнив Францію, що Бельгія піде рука об руку з Францією. Німецька преса пише, що Італія веде в тій справі переговори з Францією.

Криза лотиського кабінету.

Проект утворення лотиського кабінету з центрових і лівих партій потерпів невдачу; проєктується утворення кабінету фахового, у якому важні становища заняли Меєровіч, К... і Бордіс.

Тестамент б. цісаря Карла.

Німецька преса опублікувала тестамент б. австрійського цісаря Карла. Тестамент відноситься виключно до опіки над дітьми цісаря і справи розділу майна між дітьми. Згідно із прагматичною санкцією умираючий Карло назначив опікуном над дітьми і майном свою

Промова д-ра Льва Ганкевича

оборонця на процесі Ст. Федака і товаришів.

(Продовження.)

Ним був Рудолф Мерва, каліка, неврастевік схорований та хоробливої амбіції і цей зізнає таке: „є тайне товариство „Омляділна", зорганізоване системою пятки. Перший палець руки вибирає чотирі дальші пальці, диктатором є перший палець. Відбуваються тайні сходини в „Міщанській Бесіді" серед таємничих обрядів". Треба було ще назвиск. І він подав всі назвиска із кругів своїх знакомих. На основі цих двох зізнань Чеська Прокуратура виготовила акт обвинувачення.

І доперва на розправі удалося оборонцям виказати, що ціла та тайна організація є дослівним відписом з повісти „Ожівене Гроби" звісного чеського письменника Карпа Сабіни. Не подтвердив своїх зізнань, зложених в поліційнім слідстві злодій Лехнер, і виразно заявив на розправі, що ніколи не чув про ніяку тайну організацію і довідався про неї доперва на поліції,

Другий свідок пана Прокуратора заприсяжений на розправі зізнав так само рішучо, що був примушений на поліції таким робом зізнавати хотяй і не мав найменшого поняття про якусь організацію „Омляділни". Йому відчитано зізнання Лехнера і він мусів їх потвердити.

Присяжні Судді! Я навів Вам цей характеристичний процес, бо він так дуже анальоґічний до нашого процесу. Про наш процес росказав вже так докладно тов. Шухевич, що я не потребую вже більше про це згадувати.

Штик подав назвиска, які знав. Між иншими подав і Матчака, який був йому добре знаний як голова „Академічної Помочи" і як секретар Університетської Комісії.

І так попав Матчак до тюрми, а одиноким моментом було зізнання Штика, що Матчак і Гнатевич були кооптовані до „Волі". Про инші моменти акту обвинувачення не згадую, як наприклад про засідання в каварні „Република" в ціли витягнення жереба перед атентатом, або про участь Матчака в „Кумі", бо сам пан Прокуратор уважав за відповідне відступити від цих обвинувачень.

Але здається, що сама поліція відчувала, що це за малий матеріял і що не вистарчить для слідства і виготовлення акту обвинувачення. І тому поліція впроваджує нові і нечувані досі способи слідства а виразно недозволені карною процедурою.

Коли злодій вкраде годинник то поліція шукає за ним, а коли найде відбирає годинник а його відсилає до вязниці. Але ніколи не робиться так, щоби наперед арештувати инимого злочинця і доперва по арештуванню шукати за доказами.

І в данному випадку послугується засобом, який виразно забороняє 25 § к. пр.

§ 25. Zakazuje się pod najsurowszą karą tak władzom bezpieczeństwa, jakoteż wszystkim publicznym urzędnikom i sługom, celem pozyskania poszlaków albo dowodów przeciw podejrzanemu, skłaniać go do przedsiębrania do dalszego wykonywania lub do dokonania działania karygodnego, albo wyłudzać od niego za pośrednictwem osób tajemnie podstawionych wyznania, aby następnie Sądowi. uczynić z nich doniesienie.

Присяжні Судді! Цей параграф здається мені є дуже ясний і зрозумілий. А як тут в данному випадку поступила поліція? В 1914 р. у Львові за часів російської окупації на улицях Львова появився російський офіцир царської охрани, що мешкав також в Европейській Гостинниці і обовязком його було слідити за Українцями і Поляками, бунтівниками, а коли такого найшов, то царські жандарми висилали його в короткій дорозі етапом подальше на схід. І Ви знаєте, що тоді поїхало багато людей, а деякі є тут ще сьогодня на салі, а між ними присутний тут пан Прокуратор Гіртлер і адвокат д-р Степан Федак. Вивезений тоді пан Прокуратор з болем висказався: „То ест окрутне і встрентне, би церпєць тилько за то, же ест сє Украіньцем альбо Полякєм". Цим офіциром був п. Каращук.

Пан Каращук вихрещений Жид, що змінив народність і віру, людина найгіршого сорту і як ренеґат старався бути більше царським як сам цар. А коли впав кровавий цар, Каращук негайно з царського жандарма став жандармом Керенського, а коли впав Керенський і почалися творити нові національні держави і Каращук опинився в Українській Державі, то негайно став він на службу у головного отамана Петлюри.

Тільки одного не міг забути Каращук. Він, старий царський жандарм, а у царських жандарм'в були старі святі привілеї. Їм вільно було все, їм вільно було і це, що заборонене було другим. І коли Каращук дуже легко еманципувався від своїх старих панів і від царя легко перейшов до Керенського, від Керенського до Петлюри, а від Петлюри до польської дефензиви, як це сам в протоколі зазначує: „в польскєй дефензивє обецнє нє працує" — не виеманципувався від старих привілеїв.

І попадав в вічні конфлікти з карним законом.

І та каналія, цей шпіон, цей провокатор, що мордує під кличем сьогодня царя, завтра Керенського чи Петлюри, найшов віру у Прокуратора, цего Прокуратора, що в 1921 році на тому самому місци публично заявив, що польська Прокуратура, що польський суд не послугується шпіонами чи провокаторами. І додав ще пан Прокуратор, що коли набрав би переконання, що в данному випадку працював провокатор, то він відкликав би акт обвинувачення. І ця заява прийшла до мене, коли я сидів в тюрмі, і я повитав її з радістю, як заповідь чогось доброго, благородного в тих сучасних наших диких, нелюдських відносинах. І тоді дотримав слова пан Прокуратор і відкликав акт обвинувачення.

І на теперішній розправі я негайно на її початку подав матеріяли і докладну адресу Каращука, щоби можна було провірити моральну його вартість в переконанню, що пан Прокуратор по провіренню їх, відкличе також акт обвинувачення що до Матчака.

На жаль, не дочекався я цего.

Навіть з польської дефензиви мусів бути Каращук усунений і тепер виїхав на Захід мабуть на службу тайної французької поліції. І цей чоловік є головним свідком в справі Матчака. Він зізнав, що Матчак перед ним розповів докладний плян, як молодий Федак мав замордувати Начальника Польської Держави Пілсудского.

Це мало бути дня 14. жовтня 1921 р., коли Матчак вернув з переслухання в поліції до келії, в якій находився Каращук. Я задав собі труду і мені здається, що я можу Вас переконати, як фальшиві є зізнання Каращука.

Каращук зізнає: „że dnia 14. X. rozmówił w celi z Matczakiem i ten mu powiedział, a mianowicie, że Fedak miał zamiar zrobić zamach na Naczelnika Państwa i Wojewodę Grabowskiego na Głównym Dworcu kolejowym, nie dokonał z braku sposobności, drugi raz na Targach Wschodnich miał to uczynić, gdzie również doznał przeszkód".

Ще раз зазначую, що так зізнає Каращук, що це мав сказати Матчак дня 14. жовтня 1921 р.

А в „Дзєннiку Людовім" ч. 227 з дня 28. вересня 1921 р., отже 16 днів перед тим читаємо: „а мяновіцє Федак мял замяр зробіць замах на Начельніка Паньства.."

Дальше каже пан Каращук, що Матчак переказав йому, щоби він перестеріг „паню Волю", щоби негайно виїхав зі Львова дальше, що Штик і Секрет зраджує і дає картку, в котрій остерігає Навроцького, Целевича, мене і Горожанський Комітет. Історія з цею карткою є ще тим цікава, що пан Каращук закинув, що по части сфальшувала її і поліція, дописуючи назвиско Навроцького, якого перед тим там не було.

Є це врешті третій і останній доказ, а саме ті записки, які мав писати Матчак в тюрмі, а про які я пізнійше згадаю.

(Тут обговорює оборонець ще инші закиди, які одначе відпадають супроти цего, що сам пан Прокуратор уважав за відповідне від них відступити і приходить до липневого зїзду.).

Що сама участь на зїзді не є злочином для Пана Прокуратора, найкращим доказом цего, що не потягнув учасників цего зїзду до судової відповідальности, хоч вони йому всі добре відомі.

Злочинним моментом було би тут хиба це, що Матчак був на цьому зїзді референтом. Як знаєте, присяжні судді, цей реферат щасливо нам заховався. Його найшла поліція і по перестудіюванню його віддала слідчому судді, а слідчий суддя коли не найшов в ньому нічого злочинного в лютім ц. р., віддав його обвинуваченому.

Я наведу Вам ті головні домагання, з якими він звертається до молоді.

„Центр. організація Студентства повинна бути чисто станова, аполітична. Повинна керувати цілим студентським життям, та репрезентувати студентство на зовні. Повинна це бути екзекутива (репрезентацій делєґатів) всіх окремих студентських товариств та груп, цебто союз всіх студентських товариств і організацій Східної Галичини. Центр. організація Українського Студентства утворена у Львові, не повинна на мою думку мати ніяких філій.

Центр. Студентська організація повинна керувати передовсім університетською акцією і у всіх її проявах і стадіях, а дальше всіми проявами студентського життя. Ця організація має бути аполітична. Виринає питання, чи студентство повинно брати участь в політиці? Без сумніву так. Але в політиці повинні брати участь студенти, а не студентські організації, Війна, а передовсім революція розбурхала політичні та клясові пристрасти до тої степени, що про одностайний фронт українського студентства, в яких би то не було політичних справах, навіть загально національних, не може бути тепер й мови. Українське Студентство, як взагалі всіх народів, складається з ріжновартних під морально-національним оглядом одиниць.

Студенти, які беруть участь в політичному життю, мають дві можливости: або творити окремі політично одностайні орґанізації, для кождого політичного напрямку з окрема, або вступати в істнуючі політичні партії, зглядно стреміти до утворення нових, як що істнуючі ідеольоґічно їм не підходять і працювати в партійних організаціях. Я висказуюся за цею другою евентуальністю. В цім випадку завдання определюються партійною програмою.

Центральні Студентські організації повинні бути чисто професіональними, аполітичними".

Це є основа цего „злочинного" реферату.

Матчак був секретарем Університетської Комісії. І коли душею Університету був ректор і професори, то головним живчиком, що побуджував кров в жилах цего організму, був цей секретар Університетської Комісії. Був одним з тих, що впав на щасливу думку удержати університет при помочи збірок по селах літровими збірками збіжа. Чи ця шалена праця, якої вимагала технічна організація університету могла би позволити його секретареви переводити ще ту чи иншу організацію, яку закидує йому акт обвинувачення?

А мушу ще додати, що Матчак був ще головою „Академічної помочи", що старалася о поправу матеріяльного положення університетської молоді.

Я уважаю Матчака інтеліґентною, дуже інтеліґентною людиною, але не можу уважати його таким ґенієм, яким хоче конче уважати його пан Прокуратор. Це було би щось, що переходило би людські сили, що переступало би межі ґеніяльности.

Приступаю до записок. Присяжні Судді! З Вас напевно ніхто не сидів в тюрмі, і тому Вам важко зрозуміти психологію замкненого в тюрмі чоловіка. Вязень мусить писати записки. І щоби тюрма не знати як була стережена, і щоб не знати як берегли жандарми в день і ночі, записки, були, є і будуть.

В тюрмі витворюється ще спеціяльного рода солідарність. Вязні, що і нічого спільного не мають з иншими, опікуються ними з почуття цеї тюремної солідарности. І тому нічого дивного, коли Матчак опікується і інтересується судьбою своїх тюремних співтоваришів.

В тюрмі витворюється ще й певна злобність. І коли Матчак дістав картку від Штика, в якій цей просив о подання назвищ, то цей момент злосливости в тюрмі є так великий, що нема вязня, щоби їй оперся. Не міг опертися їй і Матчак і подав ті назвиска, які так виразно говорять про ціль цієї записки. Каращук, Перес, Гадзіньскі і т. д. самі говорять про себе, а в тій картці ще є і таке місце: „не знаю, хто належить до централки, а коли належать Чиж і Паліїв, треба їх ратувати".

Це найкращий доказ, що Матчак нічого не знав про військову організацію про її склад ні про її членів.

Це тільки старий закон тюрми, оден ратує другого без огляду на це, чи знає його і чи в ним симпатизує. Це фізичний закон тюрми, якому ніхто не опреться.

А друга картка? Матчак хоче ще більше подати назвиск, і тому в ній каже: „пришли, хочу доповнити". Він хотів подати ще кілька назвиськ в роді Каращуків і Демчуків.

А третя картка? Це короткий звіт про арештовання Юрівціо, з додатком, що з української молодіжи ніхто не арештований. Осьще і ті три записки, про які з таким натиском гладує акт обвинувачення.

Акт обвинувачення на основі цего матеріялу загрожує параграфами, за які карається карою смерти.

Я мушу льояльно зазначити що вже в часі цеї розправи пан прокуратор відкликав деякі річи.

Тому і моя позиція, присяжні судді, тим лекша, завдяки пану прокураторови.

(Докінчення буде.)

Жіночий Вістник.

Українська Жіноча Рада.

Минулого м'сяця відбулися у Відні Загальні Збори Української Жіночої Ради, в якої склад входять м. и. також галицький Союз Українок і Кружок ім. Ганни Барвінок. Оба товариства взяли через свої відпоручниці участь в Загальних Зборах. Українська Жіноча Рада є одиноким обєднанням українських жіночих організацій всіх українських земель і еміграції, а з другого боку є вона національною секцією одної з найстарших і найбільш впливових міжнародніх жіночих організацій: Міжнародньої Жіночої Ради. Тому для інформації подамо кілька найважнійших дат з істнування Міжнародньої Ради і її української секції.

Міжнародня Жіноча Рада завдячує своє повстання Американкам. В Америці, в цій колисці інтернаціональних організацій, в місті Вашингтоні покликали жінки до життя Міжнародню Жіночу Раду (International Council of Women, в скороченню I. C. W.). Американським жінкам присвічувала ідея світового жіночого парляменту, який гуртував би в собі всі жіночі організації та був би трибуною для вислову жіночих змагань, для оборони жіночих інтересів. Основою тієї всесвітньої жіночої федерації є національні ради (National Councils), які знова є союзами жіночих організацій поодиноких народів. Голови національних рад творять Управу Міжнародньої Жіночої Ради, її президенткою є Англійка Lady Aberdeen. В 1904. прийняла М. Ж. Рада, яка до цього часу мала консервативний характер, в свою програму також домагання, політичних прав для жіноцтва. Останній Конгрес Міжнародньої Жіночої Ради відбувся в Христіянії у вересни 1920 р.

В цьому Конгресі взяли перший раз участь представниці України. Українські жінки, яких політичні відносини приневолили кидати рідний край і в чужині шукати пристановища, перебуваючи у великих культурних центрах Середньої і Західної Европи, навязали звязки з жіночими організаціями народів, серед яких вони жили та зрозуміли вагу міжнародніх жіночих організацій. За ініціятивою гуртка українських емігранток, що опинилися в Льондоні, потворилися з початком 1920 р. в центрах нашої еміграції жіночі кружки, філії Української Жіночої Ради і тогож року (літом 1920 р.) відбулися в Камянці перші Загальні Збори Української Жіночої Ради, на яких головою вибрано п. Софію Русову, заступницями голови пп. М. Грушевську, З. Мірну і Старицьку-Черняхівську, генеральною секретаркою п. Заркі.

Українська секція принята була в члени Міжнародньої Жіночої Ради на вище згаданому Конгресі в Христіянії. На цьому Конгресі п. Заркі виступала як відпоручниця Української Жіночої Ради, а п. Ганна Чикаленко-Келлер як представниця Уряду У. Н. Р. Українські делегатки виголосили тоді реферати про ролю української жінки в минувшині і в сучасну хвилю та про потребу санітарної допомоги Україні. На прилюдному мітінгу, присвяченому питанню про Союз Народів, відпоручниця Українського Уряду говорила про відношення Союза Народів до новоутворених держав.

До Української Жіночої Ради вступили також і инші жіночі організації, а саме Союз Українок у Львові, Кружок ім. Ганни Барвінок, Краєве Товариство охорони дітей, Український Жіночий Союз у Відни, Союз Українок в Тарнові і ин.

Одначе контакт між тими всіма організаціями та Міжнародньою Жіночою Радою згодом слабне через те, що п. Русова і инші члени Управи остали в Камянці, який заняли большевики. Звязки з поодинокими національними радами піддержував тоді Український Жіночий Союз у Відні.

Аж коли зимою 1922 р. приїхала з Камянця до Відня голова п. Русова, занялася вона оживленням діяльности Ради. Від Української Жіночої Ради вислано тоді до закордонних жіночих організацій і преси меморіяли про становище на українських землях та протест проти переслідувань, які виносять українські жіночі організації і українські жінки від окупантів України. Голова У. Ж. Ради зверталася також до ріжних чужих та українських інституцій і приватних людей в справі помочі дітям з Придніпрянщини, одначе большевики відмовили дати дозвіл на виїзд дітей, для яких п. Русова вже забезпечила приміщення.

В маю 1922 р. відбулося в Гаазі засідання Президії Міжнародної Жіночої Ради і голов всіх Національних Жіночих Рад. В цьому засіданню українську секцію заступала голова п. Русова, яка 1) зложила привіт зіздови від Української Жіночої Ради, 2) виголосила на комісії для справ виховання реферат про теперішній стан і напрям шкіл на Україні, 3) здала звіт з дотеперішної діяльности У. Ж. Ради і 4) роздала між присутних меморіял про становище жінки на Україні на тлі сучасного положення. (Точний звіт засідання в Гаазі і з поїздки п. Русової ми подали в „Жіночім Вістнику“ з 12. VIII. 1922 р. Громад. Вістник ч. 140).

Опісля приступлено до підготовлення Загальних Зборів У. Ж. Ради з огляду на те, що з часу виборів Ради минуло більше 2 х років та що Управа була здекомплетована. Входячі в склад У. Ж. Ради організації увійшли зі собою в порозуміння, виробили тимчасовий статут, і через свої відпоручниці взяли участь в заг. зборах, що відбулися в падолисті м. р. у Відні. З огляду на те, що дотеперішня ген. секретарка п. Заркі не надіслала свого звіту та книг товариства, звіт міг бути зложений тільки на підставі вісток, що були свого часу публіковані в часописах та на підставі того, що знали поодинокі члени. З вище наведеної причини не було касового звіту, а також збори не могли ухвалити абсолюторії ген. секретарці.

Збори затвердили тимчасовий статут У. Ж. Ради, який приноровлюється до теперішніх анормальних умов з утрудненою комунікацією та до політичного становища українських земель. Статут змінює дотеперішню назву організації (Національна Рада Українських Жінок) на „Українська Жіноча Рада“, (Conseil des femmes ukrainiennes), її характер очеркує як „обєднання українських жіночих і працюючих для жінок організацій“, про осідок У. Ж. Ради каже, що „осідком У. Ж. Ради має бути столиця України. Однак, як довго панують там ненормальні обставини, Рада не має сталого осідку“. Завданням У. Ж. Ради є: „скоординувати працю українських жіночих організацій, щоби виборти лішше становище українській жінці в родиннім і громадянськім життю; обєднати жіночі організації до співпраці над поліпшенням долі України під зглядом моральним, культурним, соціяльним, економічним, політичним і до боротьби за повне визволення України“. Звичайними членами У. Ж. Ради є українські жіночі організації, які делегують своїх відпоручниць на протяг двох літ. З поміж тих відпоручниць Заг. Збори вибирають Управу У. Ж. Ради на час 2 літ.

В склад нової Управи увійшли:

Голова: п. Софія Русова, Подебради, Чехія,

1-ша заст. голови: п. Константина Малицька, Львів,

2-га заст. голови: п. Зінаїда Мірна, Берлін.

Генеральна секретарка: п. Ганна Чикаленко-Келлер, Берлін,

1-ша секретарка: п. Мілена Рудницька-Лисяк, Львів,

2-га секретарка: п. Олена Залізняк, Відень,

Касієрка: п. Марія Білецька, Львів,

Виділові: п. Марія Донцова, Львів,

п. Лідія Садовська, Тарнів,

Контрольна комісія: п. Ольга Галаган, Прага,

п. Анна Жук, Відень,

п. Стефанія Савицька, Львів.

Окремий правильник очеркує подрібно розділ праці і компетенцій між поодинокими членами Управи. На основі цього правильника право виступати від імени У. Ж. Ради в Галичині і инших українських землях, окупованих Польщею, прислугує пп. К. Малицькій і М. Рудницькій-Лисяк. Вони ведуть усі агенди У. Ж. Ради в тих краях, пересилають до Міжн. Жін. Ради і її секцій та до инших закордонних громадянських установ, політичних чинників і преси всякі письма, меморіяли, протести, відозви і т. и. про події на західних українських землях. До часу появи самостійного жіночого журналу, органом преси У. Ж. Ради є „Жіночий Вістник“.

Жіноцтво в 1923 році.

Під таком заголовком вийшла в Ню-Йорку жіноча книжка на 1923 р. яка має метою дати огляд жіночих професій та зайнять на цілому світі, а головно: в Америці. Оця книжка стверджує, що з моменту війни поруч гри на фортепяні та вишивання, жіноцтво взялося за ношення тягарів, чищення вулиць та праць в пристанях. „Жіноцтво — каже книжка — перестало вже лякатись важкої фізичної праці та професій, які є осоружні по причині своїх нестетичних функцій. Жінки працюють вже тепер як ковалі, машиністи, столярі, мулярі, рубачі, портові наймити від вантажів, конюші та вуличні чистці чобіт“. Паралельно із зростом фізичної праці жіноцтво займає щораз вищі суспільні становища. Тепер є 1,738 жінок адвокатів та суддів, 1787 священиків, 14.617 артистів, 7219 лікарів, 1829 дентистів, 1117 архітектів і 41 інженірів. В Злучених Державах працює 8,549.511 жінок із 678 професій лише 33 не є ще ними зайнятих.

Політичні права франц. жіноцтва.

У маю 1919 р. французька палата послів ухвалила проект закону про зрівнання жіноцтва з мущинами в політичних правах. Цей проєкт був принятий 329 голосами проти 95. Французький сенат відкладав дискусію над цим проєктом на протязі 3 і пів року і поставив його на чергу дня щойно 21. падолиста 1922 р. До голосування над затвердженням цього закону прийшло в сенаті навіть без подрібної дискусії над поодинокими пунктами проєкту. Він був відкинений 156 голосами проти 134, отже 22 голосами більшости.

Дуже характеристичний факт, що проти закону голосували не консерватисти, а саме ліві партії: радикали і радикальні соціялісти. Причини цього становища даються пояснити зовсім виїмковими суспільними умовинами життя французької республики. Від революції 1789 р. республика находиться під постійною примарою революції з боку монархістів та консерватистів, яких підтримує Церква. Поступові партії голосували проти закону виборчих прав для жіноцтва з чисто практичних мотивів; вони лякались, що найблищі вибори можуть дати велику перевагу консервативним партіям з огляду на голоси жіноцтва яке полишається здебільша під впливом Церкви. Треба зважити, що з огляду на 1,500 000 мущин убитих в останній війні перевага голосів була би на боці жіноцтва тим більше, що релігійні почування та вплив Церкви зросли у Франції по війні.

Цікаво, що з 28 теперішних сенаторів, які півчетверта років тому голосували за законом як посли, нині лише 18 лишились на цім самім становищі, а 10 змінило погляд. Проте французьке жіноцтво не тратить надії на побіду своєї справи. Кожний проєкт закону ухвалений парляментом, а відкинений сенатом може по 3-ох місяцях назад стати актуальним, коли уряд візьме на себе ініціятиву в цій справі. Тому то голова союза французького жіноцтва для виборення політичних прав п. Де Вітт-Шлюмберґер кинула сенатові визов: „До швидкого побачення Панове Сенатори! Ми приготуємось до нової битви!“

Права горожанства американ. жіноцтва.

Новий закон Зєдинених Держав постановляє, що Американка, яка виходить замуж за чужинця задержує своє американське підданство. Оця реформа була виборена спільними силами всіх жіночих товариств в Зєдинених Державах і вона має таку велику вагу, що кожний новий кандидат на президента і кожна партія будуть приневолені завначити у своїй програмі своє становище до неї. Згаданий закон підписаний президентом Гардінґом дня 22. жовтня каже ось що:

1) Американська жінка, яка виходить замуж за чужинця не тратить свого підданства, хіба, що сама формально зрікається цього.

2) Чужинка, яка виходить замуж за Американця не стає ще тим самим Американкою, але може придбати американське громадянство натуралізуючись. Для цього вистарчить, коли вона жила перед тим на протязі цілого року в Зєдинених Державах, в Гаваї, на Алясці або Порто-Ріко.

3) Коли Американка вийшла замуж за чужинця перед прийняттям цього закону і тим самим стратила права свого громадянства, має від тепер змогу придбати ці права так само як чужинка, що вийшла за Американця.

Вісти з „Союза Українок“.

Ширші Сходини „Союза Українок“ відбудуться ві второк 16. с. м. о год. 5 п. п. в домівці товариства („Народний Дім“). На порядку нарад справа звязків з міжнародніми жіночими організаціями.

Всі матеріяли призначені для „Жіночого Вістника“ проситься надсилати на адресу: Мілена Рудницька Лисяк, Львів, вул. Городецька ч. 97. II. пов.

Похорони надрад. Юліяна Січинського.

Вчера відпровадила Українська Громада на вічний відпочинок надрадника Ю. Січинського. Не має у Львові ні одної національної інституції, яка не записала би в історії свойого розвитку Його невсипущої праці. Перейшовши доволі давно на емеритуру (служив у дирекції домен і лісів), увесь свій вільний час віддавав праці по українських інституціях. І був у громадському життю усе примирюючим, обєднуючим чинником. Корисність Його особи відчувалося головно в хвилях, коли особисті анімозії і свари закаламучували наше громадське життя. Його погідна вдача, хист розуміти і відчувати своїх товаришів по праці — гуртували біля Його особи найбільш розбіжні темпераменти. Тому втрату цеї небуденної людини, цего зразкового громадянина — відчула українська громада дуже болючо.

Біля дому жалоби при вул. Панській зібралася численна публика, щоби віддати останню прислугу Покійникови. Жалібний похід провадило численне духовенство з о. мітратом Білецьким на чолі. Похід спинився біля „Народної Торговлі“, де в імени управи цеї інституції промовив дир. М. Галущинський, підносячи заслуги Покійника для „Народньої Торговлі“ і для розвитку кооперативної справи на Галицькій Україні.

З балькону „Просвіти“ промовляв в імени Народнього Комітету ред. М. Струтинський. Бесідник м. и. говорив: „Покійник був людиною, яку найкраще можна очеркнути словами св. письма „чоловік, в ніжже ність льсти“. Чужі були Йому ефектовні виступи, погоня за популяристію, плитка демагогія. І не особиста користь була товчком Його довголітньої праці. Очі Його горіли радістю на вид все нових, що раз більш численних кадрів робітників на народній ниві. Душа Його раділа ростом народньої стихії, яка на склоні Його трудящого життя розпочала торощити кайдани 600 літньої неволі. На зміцнення цеї стихії не було для нього труду, якого не піднявся би, не було жертви, на яку не рішився би. Його молодість і мужеський вік пройшли в десятиліттях, коли на Галицькій Україні мозольним, щоденним трудом тихих самовідречених робітників на поодиноких царинах національного життя ставлено основи, на яких як результат виріс оружний палолистовий Чин. А коли після катастрофи 1919 р. зі залізною льогікою розвитку прийшов черговий етап нерівної боротьби сучасного покоління за реалізацію державного ідеалу Галицької України, цей віком похилений дідусь мав усе зрозуміння для вимог нового моменту. Тому в Народнім Комітеті був одним з тих, яких голос мав першорядне значіння в кождій збірній акції.

А провідними кличами Покійника все були: як найбільше скупчення активних сил, як найбільше довіря до себе в кожній організації, проч зі злобою, проч зі сварами, проч з особистими анімозіями. Тому був усе організуючим, скупчуючим чинником. І приходилося Йому це легко завдяки погідній, сонішній вдачі. Народній Комітет тратить в Покійнику одного зі своїх ветеранів, Видавнича Спілка „Діло“ одного з найпильнійших організаторів видавничої справи“.

Над могилою на Личаківськім цминтарі виголосив пращальну проповідь о. Д. Лопатинський, в якій зобразив Покійника як людину і громадянина.

Ширіть наш часопис!

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (8.) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два місця вступної статті п. з. „Направа чи дальший розвал“, за цілу допись зі Збаращини та частину новинки „З процесу Юрівців“.

— **Черепаший поспіх.** Нам пишуть: Дня 5. січня ц. р. випущено з тюрми п. О. Мрака бувшого залізничого урядника, який просидів в тюрмі два і пів місяця під замітом злочину з § 58. к. з. Характеристичний в тому безпричинному сидженню факт, що польська державна прокуратура та апеляційний суд у Львові звільнили п. Мрака ще 23. грудня м. р. в слід за чим акти звільнення мандрували з вул. Баторія до Бригідок повних 13 днів! Чи не за довго навіть на Львів з його вуличними вибоями, які очевидно припинюють комунікацію?

— **На закупно збірки українських килим з XVII і XVIII. в.** до збірок Національного Музея зложили: Дирекція „Народної Гостинниці“ (але не Торговлі) і о. Лев Чапельський з Когуз по 100.000 мп., о. пралат А. Зубрицький і п-во Ліна і д-р Іван Юзичі по 10.000 мп., бляхар А. Заяць 9.500 мп.; — разом з попередніми 637.260 мп. Управа Нац. Музею сплатила вже усю належитість позиченими грішми на доволі значний процент — тому й просить колядою допомогти їй до виплати цего довгу 2,400.000 мп. — Складати до „Дністра“ на книжку ч. 9343.

— **Польські артисти на ласкавім хлібі.** Група краківських послів має внести у варшавському соймі проект такого закону: „Високий сойм зволить ухвалити: Кождий артист-творець, що покінчив 60 рік життя, ціле своє життя публично виступав зі своєю творчістю а не має майна, яке би вистало йому на удержання, одержить з державного скарбу субвенцію у висоті емеритури старшого державного урядника. Після обчислень зїзду кандидатів до такої субвенції є в Польщі менче аніж 25, супроти чого переведення того проекту не обтяжить надмірно державного буджету“.

— **Рекорд лету без мотору.** Французький летун Торе знявся з одним пасажиром на літаку без мотору і перебув у воздусі 69 мінут, чим досяг світового рекорду в тому напрямі.

— **Повісився в тюремній келії.** Ононі приловила польська поліція в Дрогобичи ославленого бандита Петрова, який довший час непокоїв околицю. На другий день по арештуванню Петров повісився в тюрмі.

— **Перехитрив бандита.** На вертаючого ононі з Ракшави Йосифа Ожога напав під лісом „Дуброва“ якийсь бандит і під загрозою ужиття оружя, зажадав видання грошей. Переляканий Ожог витягнув портфель, в якому було 15.000 мп. і віддав бандитови зі скромною просьбою, поділитися з ним тою готівкою. Невмолимий бандит не дався намовити на спілку і відійшов до своєї гаври, не перешукавши кишень Ожога, який кромі тих 15.000 мав іще 160.000 мп., які він в той спосіб спас перед вовчою захланністю бандита.

— **Міліонова крадіж в Галичи.** Онодішної ночі невідомі грабіжники вломилися до скарбової каси в Галичи, забираючи відтіля 12.000.000 м. п. в готівці та велику скількість здепонованого там срібла та золота. На місце злочину виїхало кількох урядників станиславівської поліції.

— **Самогубство трьох дівчаток.** З Варшави доносять, що там на днях попробувало відібрати собі життя троє кільканайцятилітних дівчаток, які в тій цїли напилися оцтової есенції. Непритомні дівчата відвезено в грізному стані до шпиталю.

— **Умотивування присуду смерти на Невядомского.** Ононі доручено убийникови Нарутовіча Невядомскому мотиви присуду, в яких кажеться, що Невядомскі доконуючи злочину допустився наскрізь анархістичного вчинку, який міг при теперішньому становищі Польщі, при недостачі внутрішної консолідації, викликати загальну анархію в краю. Крім цього Невядомскі, маючи змогу заманіфестувати своє становище в спосіб допускаємий конституцією, не пошанував її, доконуючи атентату на маєстат польської републики, в особі її президента.

— **Залізнича комунікація з Росією.** З Варшави доносять, що заведення безпосередної залізничої комунікації поміж Польщею і Росією, на основі взаїмних договорів, наступить в лютому ц. р.

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

— **Канцелярія Т-ва „Просвіта“** подає отсим до відома, що календар на 1923 р. вже вичерпаний, тому проситься не надсилати замовлень на календар. В справі запитів та інформацій всякого роду проситься долучати оплату почтову на відповідь, бо в противнім случаю не будеться дотичних письм зовсім узгляднити. — *Канцелярія Т-ва „Просвіта“* Львів, Ринок 10. III 1-2

— **Пригадка.** Вписи на 6 міс. попол. фах. курс в Торговельній Школі, вул. Корняктів ч. 1. III. пов. для старших людей, абсольвентів народних, виділових чи части середних шкіл, кінчаться, як було обширно подане в оповістках Вістника чч 2 і 3, в пяток на 12. І. о год. 12. в пол., у виїмк. одначе случаях приййматиметься вписи до понед. на 15. І. 1923 р. XV. 1-2

З „Народньої Торговлі“.

Новий статут „Народньої Торговлі“ Краєвого Союза споживчого, кооперативи з відповідальністю уділами у Львові, Ринок 36., змінений надзвичайними загальними Зборами дня 29. червня 1922. вже зареєстрований в суді і від доручення нам ухвали дня 14. грудня 1922. до 14. марта 1923. біжить речинець по думці §§. 158. і 159. нового статута, в якому давнійші члени зобовязані доплатити до новоухваленої висоти уділу 10.000 мп., в противнім случаю перестануть бути членами „Народньої Торговлі“.

Споживчі кооперативи зобовязані вплатити в повищім речинци 30 прц. своїх власних деклярованих уділів і дати через се змогу „Народній Торговлі“ стати правдивою гуртівнею всіх споживчих кооператив по краю. Де повстали „Повітові Союзи Кооператив“, там кооперативи першого ступня гуртуються в союзі, а Повіт. Союзи зобовязані відпровадити — по думці ухвали Зїзду Кооператив і Комітету організації кооператив — 30 прц у них здеклярованих уділів до „Народної Торговлі“, як Краєвого Союза споживчого.

Не маючи найновійших адрес своїх довголітних членів, фізичних осіб, звертаємося також до них отсею дорогою, щоби свої уділи до 10.000 мп. перед 14. марта 1923 доповнили.

Оскільки ті фізичні особи, які вплатили квоти у попереднім вимірі уділу в минулому році, а не зістали приняті в члени, по причині наміреної переміни нашого стоваришення в Кооперативний Союз, хотіли би бути нашими членами, зволять рівнож передше доплатити до квоти 10.000 мп.

Новий статут дає нам змогу приймати фізичні особи як нових членів. Тому відкликуємося до цілого громадянства, щоби вступали в члени нашої інституції, а кромі сього складали свої ощадности у нас та скріпляли нашу інституцію в засоби потрібні до кориснійшого заосмотрення своїх членів в товарі.

Управа „Народньої Торговлі“.

VI. 2-3

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий“, або до Тов. „Дністер“ з дописокою: на вязнів! — У Львові є ще кількасот арештованих Українців! — В першу чергу найблища рідня і села повинні прийти з помочею!

Курс грошей.

Львів, дня 11. січня 1923.

Доляри американські		21.125—21.200
„ „	(1 і 2-ки	20.900—21.000
Доляри канадійські		20.900—21.000
„ „	(1 і 2-ки	20.700—20.600
Марки німецькі		2·20—2·30
„ „	(сотки)	2·00—2·15
„ „	(дрібні)	1·80—2·00
Леї румунські		103·00—108·00
„ „	(дрібні)	100·00—106·10
Корони чеські		565·00—580·00
„ „	(дрібні)	555·00—575·00
Австрійські тис. нов. ем.		580·00—600·00
„ „	ст. ем.	3,350·00—8.400·00
„	сотки нов. ем.	55·00—60·00
„	50 кор.	80·00—100·00
„	20 кор.	26·35—28·65
„	10 кор.	12·00—13·00
„	1. і 2-ки	0·60—0.00
Рублі 5-сотки		190·00—230·00
„	сотки	240·00—300·00
„	25-ки	100·00—110·00
„	дрібні	0·65—0·70
„	думські 1.000-ки	20·00—25·00
„ „	250-ки	15·00—20·00
Карбованці		1·00—1·10
Гривні		1·20—1·20
Франки французькі		1370·00—1475·00
Фунти стерлінгів		99000·00—100000·00
Франки швайцарські		3850·00—3950·00

Золото:

20 кор.	84.000·00—85.500·00
20 франк.	77.000·00—78.500·00
20 марк. нім.	94.000·00—96.000·00
Фунти стерлінґи	72.000·00—72.200·00
10 рубл.	104.000·00—106.000·00
Доляри	15.590·00—15·600·00

Срібло:

Корони австр.		1.400·0—1.425·00
5 кор. австр.		6.800·00—6.900·00
Фльорени австр.		3.700·00—3.800·00
Рублі		6.300·00—6.400·00
Копійки		27·50—28·00
Доляри американські		10.500·00—11.000·00
„ „	полов. і 1/4	9.800·00—9.900.00
Доляри канадійські		9.000·00—9.300·00
„ „	дрібні	8.500·00—8.700·00
Леї румунські		1.340·00—1.350·00

ОПОВІСТКИ.

МАЛАНЧИН ВЕЧІР уладжує Тов-о українських рем. „ЗОРЯ“ в суботу 13. січня ц. р. о 9. год. вечером у власній салі при вул. Вірменській ч. 25. Вступ за запрошеннями. 1477 1-1

Комунікат Комісії вдов. сир. фонду Архепархії львівської. Вдови і сироти по греко-кат. священиках львівської Архіепархії, **мешкаючі поза Львовом** отримають одноразовий даток з вдовичо-сирот. фонду за рік 1922 чеком почтової щадниці (за посередництвом Народної Торговлі). Особисто у Львові зголошуватися не треба. — Всч. Отці зволять як найскорше зголосити письменно вдови і сироти (до 18. року життя) перебуваючі в їх парохіях, в противнім случаю даток не може бути висланий. 1—1

Позір! МАЛАНЧИН ВЕЧІР богатий в ріжні несподіванки устроює Сокіл-Батько дня 13. січня 1923. у власній сали при вул. Руській ч. 20. Вступ за запрошеннями, які можна відібрати в канцелярії Т-ва в урядових годинах або при касі. Знаменита орхестра. Початок о год. 9. вечером 1344 2—2

МАЛАНЧИН ВЕЧІР на Личакові уладжує аматорський Кружок личаківської читальні „Просвіти" в суботу 13. січня п. р. о год. 9. вечером в домівці при вул. Личаківській ч. 113, партер. Вступ лиш за запрошеннями. 1472 1-1

Товариство „ЗОРЯ" у Львові уладжує „Просфору" для своїх членів в неділю 14. січня п. р. о год. 12-ій в полудне. 1474 1-1

На Рідну Школу зложили в м. Ніж. Яблінне: В. Файт 48.000, Український роб. відділ 15.925, К. Ю. Беранек 10.000, В. Вчук 10.000, Д. Курш 10.000, Б. Шільов 5000, Петровщи: Ф. Шефер 24.000, Прібрам: Роман Дума 10 Кч., Ярослав Білинський 10 Кч., Волод. Гавриліф 10 Кч., за що щиру подяку складає Головна Управа У. П. Т. IX 1-1

Дрібні оголошення.

ПАНОВЕ! Мужеські капелюхи найліпше і найстараннійше переробляє на найновійші фасони лише перша краєва фабрика капелюхів Рудольфа Найвельта, Львів, Фальнова 3. Склади: площа Марійська 8. Казимирівська 25, Городецька 72. XXI 1-5

ПОШУКУЮ сейчас служачого до складу куфрів і торб Леопольда Розенцвайга, Львів, вул. Сикстуська 5. Мешканця зі світлом. 1442 3-3

КАНЦЕЛЯРІЯ адвоката д-ра Ардана в Любачеві пошукує сейчас концпієнта з кількалітньою практикою. 1475 1—3

ПОТРІБНИЙ буфетовець Українець до каварні „La Republique". Зголошення в каварні „Република" у Львові, вул. Косцюшка 1. 1471 1—2

РУТИНОВАНОГО КОНЦІПІЄНТА від 1. лютого 1923. глядає д-р Іван Созанський, адвокат в Надвірній. 1470 1—2

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, строєння, реперації „Строїтель Б", Глубока ч. 18. 1469 1—4

ГАРНИЙ ПОКІЙ для солідного кавалера відступить інж. Рижевський, Пекарська ч. 22. 1463 1-2

НА ПРОДАЖ для Американців коверх 6 (пість) моргів доброго грунту в Зубрежку п. Лісно. Зголошення в канцелярії адвоката д-ра Р. Секели в Перемишлі, вул. Фредра ч. 6. 1440 а) 3—3

ГОСПОДИНЯ до ведення кухні учениця потрібна. Хамкова, вул. Потоцкого ч. 14/1. 1436 3—3

СТАРША бездітна женщина, добра кухарка зістане прийнята. Голоситися в канцелярії „Союз Українських Інвалідів", Руська 3, II. поверх. XXVII 4—5

ДРУКАРНЯ і фабрика печаток І. ФРІДМАНА Львів, вул. Сикстуська 2 і 4, виготовляє гарно і дешево всякі друки та печатки. 1375 4-10

КАВАЛЕР літ 40 машиніст на добрім становиску, з реальністю, оженеться з панною або вдовою до 35 літ, гарною, лагідною та інтелігентною. Посаг не конче, посередництво винагороджу. Ласкаві зголошення до адміністрації під Яловець. 1466 2—2

ПАРОХІЯ Селиска — 64 м. гр., 2000 душ, 2 церкви (нові), на тім добрім, правім березі Сяну, дуже здорова і гарна, кліматична, війнами неторкнена підгірська околиця, нафтовий терен, гарне мешкання — до заміни за відповідну на Руси, без огляду на епархії. Инші прикмети листом. О. Савойка, п. Дипів. 1461 2—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р Степан Шухевич

веде адвокатську канцелярію **у ЛЬВОВІ, вул. Чарнецького 24, I. п.** (о'г вул. Куркової. Дім Наукового Тов-а 1438 ім. Шевченка). 3—10

АДВОКАТ

Д-р Роман Стефанович

переніс свою адв. канцелярію з Войнилова **до БУРШТИНА** і веде її в льокали де містилася канцелярія адв. д-ра М. Бабюка. 1437 3—3

1426 4—6 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ПОВІТ. ГОСП.-ТОРГ. СПІЛКИ

„ПОМІЧ"

стов. зар. з обмеженою порукою

в ГАЛИЧИ

відбудуться дня 28. січня 1923. о годині 2-ій з полудня в домі Чековича зі слідуючим денним порядком:

1) Отворення Зборів.
2) Звіт з діяльности стоваришення за роки 1919—1922.
3) Затвердження звіту і уділення Управі абсолюторії.
4) Зміна статута.
5) Вибір Надзірної Ради і Управи.
6) Внесення і інтерпеляції. 1473 1-1

Важне для повертаючих з Америки.

Сейчас на продаж ціле господарство і новий ропний млин з цілим урядженням в селі Малашівці, тернопільського повіту. Залізнича стація і почта Глубічок великий (к. Тернополя). 1464 2—5

Позір! Позір!

Маланка! -- Де?

В каварні Народн. Гостинниці.

Обильний буфет. Побільшена музика. Ціни звичайні. Година 12. несподіванки. Управа жде на своїх гостей. Забава до 8. год. рано.

З поважанням
1477 1-2 **УПРАВА КАВАРНІ.**

НАРОДНІ СТРОЇ вишивани, вишивані жупани, запаски, сорочки, креватни і и., виконує, купує і продає XV 8-20 жінона спілка промислова „ТРУД", Львів, Ринок 32. (вл. дім)

Всі Українці купують

на Свята лише

у НАШИХ ІНВАЛІДІВ

ЛЬВІВ, вул. ВАЛОВА ч. 31.

Склеп заосмотрений у всі святочні товари

Памятайте на народний обовязок, не жалуйте кількох кронів ходу!
XXVII 5—5

На зимові вечори

поручає **історичні повісти** (давніших і новійших наших авторів), **народні оповідання, світові романи, збірні видання творів українських і чужих клясиків**, як також наукові твори в нашій і чужій мові

ІВАН КАЛИНОВИЧ, ЗОЛОЧІВ

Цінники і катальоги висилає за надісланням 500 Мп. почтовими значками. При замовленнях просається надіслати завдаток. 1353 5—10

Термосові фляшки як також запасові вкладки до них поручає по фабричних цінах **С. ФЕДЕР, Львів, вулиця Сикстуська 7.** 1394б 7-8

1 кг. золота

варта є тузин запасових ножиків до голення знаної марки „SALFERS" С. Федера, так твердять панове, котрі стало їх вживають. Хто сумнівається про те, хай переконається.

Виключний склад **С. Федер** Львів, вул. Сикстуська 7

Для відпродавців догідні услівя. 1394в 7-8

Панове купують найліпшу і найпевнішу гум. гуму лише в спеціяльнім висилковім складі **С. ФЕДЕРА, Львів, вулиця Сикстуська 7.** 1394а 7-8

ЦЕРАТИ відпрасовані і на метри

фіранки	**капи на ліжка**
портієри	**обруси**
хідники	**меблеві матерії**
дивани	**матераци і сінники**
лінолеум	**стори до вікон**

ТАПЕТИ в найбільшім виборі поручає 1362 5—7

Е. КІЧАЛЕС І А. МАРҐУЛЕС
Львів, вулиця Сикстуська ч. 18.

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

„ДНІПРО"

Ціна 2.500 Мп.

З пересилкою 300 Мп. дорожче.

Рецензії в пресі дуже прихильні. (Літ.-Наук. Вістник ч. 8. — Український Голос ч. 48).

Продається у всіх книгарнях.

Адміністрація Календаря-Альманаха „Дніпро", Львів, Ринок 43/I. 1351 Можна за післяплатою. 8—0

ПОЛЬСЬКИЙ ҐАРАНТІЙНИЙ БАНК С. А.

ВІДДІЛ У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ТРЕТОГО МАЯ Ч. 11.

Центральне заведення у Кракові

ТЕЛЕФОН 744 і 862.

Жировий рахунок: П. К. П. у Львові.
Телеґрафічна адреса: „ҐВАРБАНК".

Девізовий Банк

перепроваджує всі трансакції, що входять в обсяг банковости.
1460 2—2

Гроші

заощадить собі кождий купуючий СВЕТЕРИ, ШАЛІ, ҐАРНІТУРИ, ПАНЧОХИ, РУКАВИЧКИ, ТОРБИНКИ, ПАРАСОЛІ м. і д., ПАЛИЦІ, БІЛЛЯ МУЖЕСЬКЕ і т. п. - - - 1394 7-8

у С. ФЕДЕРА, Львів, вул. Сикстуська ч. 7

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від середи 10. січня 1923. велику драму в одній серії, яка своєю красою, богацтвом вистави, містерною режісерією, доброю грою славних акторів і заінтересуванням перевисшає усі досі істнуючі фільмові архитвори. Історія чудової і нещасливої французької королевої п. з.

„МАРІЯ АНТОНІНА"

В головній ролі славна італійська краса ДІЯНА КАРЕННЕ.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.